

Sygn. akt I ACa 363/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Joanna Skwara-Kałwa SA Anna Bohdziewicz (spr.)
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko S. P. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt II C 538/12,

1) oddala apelację;

2) przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach na rzecz adwokat A. K. 3 321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych, w tym 621 (sześćset dwadzieścia jeden) złotych podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 363/13

UZASADNIENIE

Powód - (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. wniósł o wydanie w postępowaniu nakazowym nakazu zapłaty z weksla i zasądzenie na jego rzecz od pozwanej S. P. (1) kwoty 226.240,88 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 13 grudnia 2011 r. oraz kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód zawarł z E. P. oraz S. P. (2), prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej PHU (...) umowę handlową nr (...). Tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z tej umowy, E. P. i S. P. (2) przekazali powodowi weksel własny in blanco, za który poręczyła pozwana. Po stronie E. P. i S. P. (2) powstała zaległość w płatnościach,

dlatego powód wypełnił weksel zgodnie z deklaracją wekslową na kwotę 333.143,24 złotych z datą płatności w dniu 12 grudnia 2011 r.. Zawiadomienie o wypełnieniu weksla i wezwanie do zapłaty okazało się bezskuteczne.

W dniu 19 kwietnia 2012 r. został wydany w sprawie nakaz zapłaty z weksla, w którym w całości uwzględniono żądanie pozwu.

Pozwana wniosła zarzuty od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc o jego uchylenie w całości, oddalenie powództwa w całości, a nadto zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania oraz wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwana podała, że podpis na odwrocie weksla rzeczywiście pochodzi od niej, ale w chwili jego składania nie widniał powyżej zapis „poręczam za wystawcę”. Pozwana złożyła swój podpis jako małżonka podpisanego na wekslu E. P., co miało oznaczać, że przyjęła do wiadomości fakt podpisania przez męża tego dokumentu. Nie składała jednak podpisu jako poręczyciel wekslowy. Pozwana nie podpisywała deklaracji wekslowych ani umów handlowych, a zakres poręczenia nie został ustalony. Z ostrożności pozwana zakwestionowała wysokość przedmiotowych roszczeń powoda, wskazując, że nie zostały one wykazane za pomocą faktur, protokołów odbioru czy dokumentami WZ, a weksel został wystawiony dowolnie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Katowicach utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w sprawie i przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu ustanowionemu dla pozwanej.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o następująco ustalony przez Sąd pierwszej instancji stan faktyczny:

W dniu 27.04.2010 r. (...) spółka z o. o. w C. zawarł z E. P. i S. P. (2) – współnikami Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) S.C. (...) umowę handlową nr (...), której przedmiotem była dostawa pozwanym określonego towaru. Ilość towaru i jego cena została określona w ofertach cenowych stanowiących załączniki do umowy. Na zabezpieczenie roszczeń powoda z tytułu prawidłowego wykonania umowy E. P. i S. P. (2) zobowiązali się do przedłożenia razem weksli in blanco (poręczonych przez współmałżonki) wraz z wypełnionymi deklaracjami wekslowymi. Do umowy została dołączona deklaracja wekslowa, z treści której wynika, że współnicy E. P. i S. P. (2) złożyli do dyspozycji powoda weksel własny, poręczony, in blanco, upoważniając powoda do jego wypełnienia w każdym czasie w przypadku braku zapłaty należności w terminie ich wymagalności na sumę odpowiadającą kwocie powyższych należności wraz z przysługującymi odsetkami oraz opatrzenia weksla klauzulą bez protestu. Na odwrocie weksla została zapisana formuła „poręczam za wystawcę”, a poniżej znalazł się podpis pozwanej.

W dniu 21 listopada 2011 r. powód wypełnił weksel na kwotę 333.143,24 złotych z datą płatności w dniu 12 grudnia 2011 r. i wysłał pozwanej zawiadomienie o wypełnieniu weksla wraz z wezwaniem do zapłaty. Pozwana odebrała pismo, lecz nie ustosunkowała się do jego treści.

Powyżej przedstawiony stan faktyczny był nie był między stronami sporny .

Pozwana nie kwestionowała faktu , że to ona złożyła podpis na przedmiotowym wekslu. Sporną była natomiast kwestia, kto i jakim momencie umieścił na odwrocie weksla słowa „poręczam za wystawcę” oraz w jakim charakterze pozwana podpisała weksel.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zgodne zeznania świadków E. P. i S. P. (2), z których wynika, że to syn pozwanej wpisał swoją ręką sporną formułę na odwrocie weksla. Wersję tę uprawdopodobnia rozmieszczenie na dokumencie słów „poręczam za wystawcę” oraz podpisu pozwanej, które są od siebie oddalone, co nie powinno mieć miejsca, gdyby zostały napisane przez tę samą osobę w logicznym ciągu.

Ponadto z zeznań tych świadków oraz samej pozwanej wynika, że pozwana miała świadomość, w jakim charakterze podpisuje się na wekslu. S. P. (1) zeznała, że już wcześniej podpisywała weksle wystawione przez męża i syna. Nie była to zatem dla niej czynność nowa, nieznaną, czy zaskakująca. Z zasad logiki i doświadczenia życiowego wynika, iż każdy rozsądnie myślący człowiek, zachowujący należyta staranność działania do której jest zobowiązany w stosunkach

cywilnoprawnych. Musi zdawać sobie też sprawę, że złożenie podpisu na takim dokumencie jak weksel nie jest czynnością irrelevantną i powoduje dla niego konsekwencje prawne.

Z zeznań pozwanej wynika, że miała świadomość, iż podpisuje weksel. Zeznała, że rozumiała, iż „jest żyrantem męża w razie, gdyby miał problemy”, a także, że podpisuje to jako żona, która pozostaje we wspólności majątkowej małżeńskiej z wystawcą weksla. W ocenie Sądu pierwszej instancji wynika z tego jasno, że pozwana miała świadomość, iż przyjmuje na siebie współodpowiedzialność za należność wekslową na wypadek, gdyby mąż i syn nie mogli zrealizować swego zobowiązania, że będzie odpowiadać razem z E. P. ze wspólnego majątku małżeńskiego. Jej rozumienie skutków i znaczenia dokonywanej czynności odpowiadało zatem treści poręczenia.

Przechodząc do rozważań prawnych, odnoszących się do zasadności dochodzonego roszczenia, Sąd Okręgowy wskazał, iż powód wywodził swoje roszczenie ze stosunku wekslowego. W związku z tym przywołał odpowiednie przepisy prawa wekslowego wyjaśniając, iż zgodnie z treścią art. 30 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. 1936, nr 37, poz. 282 z późn. zm.) zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym, co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczenia może udzielić osoba trzecia lub nawet osoba, podpisana na wekslu. W myśl art. 32 przywołanej ustawy poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. Poręczenie wekslowe polega na przyjęciu odpowiedzialności wekslowej za dług osoby podpisanej na wekslu. Nie zabezpiecza natomiast wywiązania się z umowy, w związku z którą został wystawiony weksel lub zostało udzielone poręczenie wekslowe. Oznacza to, iż poręczenie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnym, niezależnym od umowy łączącej poręczyciela z osobą, za którą poręcza, ani od tego, czy umowa taka istnieje. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że brak określenia na wekslu, do jakiej kwoty zostało udzielone poręczenie, stwarza jedynie domniemanie, że poręczenie zabezpiecza całą sumę wekslową. W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał za niezasadny zarzut pozwanej, że nie został ustalony zakres poręczenia. Uwzględniając powyższe rozważania Sąd pierwszej instancji, jako nietrafne ocenił zarzuty pozwanej, że powód nie wykazał istnienia roszczenia objętego pozwem, tj., okoliczności, że umowa nr (...) nie została wykonana. Sąd Okręgowy wskazał, że zobowiązanie pozwanej, jako poręczyciela weksla całkowicie uniezależniło się od umowy, której zabezpieczeniem był weksel. Dlatego też w niniejszym postępowaniu Sąd pierwszej instancji nie badał kwestii wywiązania się przez strony z postanowień umów handlowych, zakresu wykonania tychże umów, jak również zasadności twierdzenia jednej ze stron o braku spełnienia świadczenia wzajemnego. Podniesiono, że w doktrynie i orzecznictwie ugruntowany jest pogląd zgodnie z którym, ciężar dowodu, iż weksel in blanco wypełniono w sposób sprzeczny z porozumieniem spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł. Natomiast nie jest wystarczające abstrakcyjne zanegowanie zgodności treści weksla z deklaracją wekslową.

W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił twierdzenia pozwanej, jakoby nie miała ona świadomości, że składany podpis stanowi poręczenie weksla, a jedynie jest poświadczeniem wiedzy o fakcie podpisania przez męża tego dokumentu. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, poręczyciel nie może zasłaniać się zarzutami osobistymi opartymi na jego osobistych stosunkach z osobą, za którą udzielił poręczenia oraz z wystawcą weksla. W szczególności poręczyciel nie może podnosić wobec posiadacza weksla, iż udzielił poręczenia wskutek podstępny, błędu, lub groźby osoby, za którą poręczył lub wystawcy weksla. Sam fakt, że to nie pozwana wpisała na wekslu słowa „poręczam za wystawcę” nie powodował nieważności poręczenia. Decydująca była świadomość i wola pozwanej złożenia podpisu na wekslu w charakterze poręczycielki, na co wskazują ustalenia poczynione na podstawie materiału dowodowego sprawy.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na mocy art. 30 i 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. 1936, nr 37, poz. 282 z późn. zm.), a także art. 496 k.p.c. orzekł o utrzymaniu w mocy nakazu zapłaty wydanego w sprawie. O kosztach procesu rozstrzygnięto na zasadzie art. § 2 ust 3 i § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz.1348 z późn. zmian.).

Wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony przez pozwaną.

Pozwana zarzuciła:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

- a) pominięciu okoliczności, iż słowa „poręczam za wystawcę” znalazły się na wekslu później niż podpis pozwanej;
  - b) wadliwym przyjęciu, że podpisanie przez pozwaną dokumentu stanowiącego formularz weksla, gdy nie figurowały na nim słowa „poręczam za wystawcę” oznaczało, że pozwana miała świadomość, iż tym samym poręcza za wystawcę;
  - c) wadliwym przyjęciu, iż pozwana w chwili podpisywania weksla miała świadomość znaczenia złożonego przez nią podpisu;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, poprzez:

- a) dokonanie wybiórczej oceny dowodów poprzez pominięcie części zeznań świadków E. P. i S. P. (2),
- b) pominięcie zeznań pozwanej w części, w której wynika z nich, że w momencie podpisywania przez nią weksla, nie było w nim słów „poręczam za wystawcę” oraz, że mąż nie tłumaczył jej dlaczego musi podpisać przedmiotowy weksel.

W związku z tak sformułowanymi zarzutami pozwana wniosła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez „orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy” i oddalenie powództwa w całości;
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, nieopłaconej w całości, ani w części, za drugą instancję

ewentualnie:

- 1) uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie 1 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji;
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, nieopłaconej w całości, ani w części, za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem zarzuty w niej zawarte nie są trafne.

Wbrew stanowisku pozwanej, Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń w sprawie, które znajdują oparcie w trafnie ocenionym materiale dowodowym zebranym w toku procesu. Przede wszystkim jednak podkreślenia wymaga, że stan faktyczny w zasadzie nie był sporny. Pozwana nie kwestionowała jednak podpisania weksla, a ponadto z treści jej zeznań jednoznacznie wynika, iż miała świadomość, w jakim charakterze podpisuje się na wekslu i jakie to może rodzić skutki. Nie ma podstaw do podważania zeznań męża i syna pozwanej, będących jednocześnie wystawcami weksla in blanco. S. P. (2) zeznał, iż to on nadpisał nad podpisem pozwanej adnotację „poręczam za wystawcę”, a fakt ten został potwierdzony przez I. P.. Sąd pierwszej instancji dokonując zatem ustaleń w żaden sposób nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów, która odpowiada kryteriom wskazanym w art. 233 § 1 k.p.c. i nie uchybia ani zasadom logicznego rozumowania, ani zasadom doświadczenia życiowego. Zarzuty poczynienia wadliwych ustaleń na skutek naruszenia przepisów postępowania nie są adekwatne do skutku, jaki zamierza osiągnąć apelująca w postaci podważenia rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. W istocie bowiem kwestionowana jest ocena prawna dokonanych ustaleń, z których Sąd Okręgowy wyciągnął określony wniosek prawny. Ocena, czy pozwana jest poręczycielem wekslowym należy do sfery prawa materialnego, a nie sfery ustaleń faktycznych.

W związku z powyższym Sąd odwoławczy podziela ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne bez potrzeby zbędnego powielania.

Na akceptację zasługuje także ocena prawna dokonana w sprawie. Zasadnie przyjęto, iż pozwana udzieliła poręczenia wekslowego, ponieważ nie tylko podpisała się na wekslu, ale towarzyszyła temu świadomość skutków prawnych, jakie zrodzi podpis na wekslu. Jak już podniesiono wyżej, z zeznań samej pozwanej wynika, że miała świadomość skutków składanego podpisu, a twierdzenia, że podpis ten miał stanowić potwierdzenie przyjęcia do wiadomości wystawienia weksla przez jej męża, należy uznać jedynie za element taktyki procesowej. Wobec niewątpliwej świadomości pozwanej, co do skutków jej podpisu na wekslu, nie ma znaczenia podnoszona okoliczność nadpisania nad jej podpisem adnotacji o poręczeniu za wystawcę. Słusznie też zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że pozwana nie podpisywała weksla po raz pierwszy, a w razie wszelkich wątpliwości staranność o własne interesy nakazywała bądź powstrzymanie się przed złożeniem podpisu bądź domaganie się od męża wyczerpujących wyjaśnień. Pozwana tego jednak zaniechała, działając w zaufaniu do męża, ale też mając świadomość, że będzie odpowiadać za jego zobowiązania, jeżeli on się z nich nie wywiąże. Ponadto stosunki między wystawcą weksla a poręczycielem wekslowym nie mogą niekorzystnie odbijać się na sytuacji wierzyciela wekslowego, co także podnosił Sąd pierwszej instancji. Z wyżej wskazanych przyczyn należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, który wyciągnął właściwe wnioski prawne, stosując odpowiednie normy prawa materialnego. Skoro pozwana była poręczycielem wekslowym, powód był uprawniony do domagania się zapłaty kwoty wynikającej z wypełnionego weksla (w tym wypadku powód dochodził od pozwanej niższej kwoty uwzględniając częściową zapłatę dokonaną przez wystawców weksla), co uzasadniało wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, a następnie utrzymanie go w mocy wyrokiem.

Wobec braku podstaw do poważenia wyroku Sądu pierwszej instancji, apelacja pozwanej jako niezasadna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c..

O wynagrodzeniu pełnomocnika pozwanej, który udzielił jej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym, postanowiono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz.1348 z późn. zmian.).